

2026-03-26
S2026/00641**Socialdepartementet**Folkhälsomyndigheten
171 82 SolnaSocialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag till Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen att lämna förslag på hur arbetet för psykisk hälsa och suicidprevention kan utvecklas inför fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig

Regeringens beslut

Regeringen ger Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en behovsanalys och, baserat på resultaten av behovsanalysen, lämna förslag på hur arbetet för psykisk hälsa och suicidprevention kan utvecklas inför fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig.

Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen ska när uppdraget utförs föra dialog med och inhämta kunskap och erfarenheter från berörda myndigheter, Sveriges Kommuner och Regioner, kommuner, regioner, professionsföreningar, patient-, brukar- och anhörigorganisationer, det civila samhällets organisationer, inbegripet trossamfunden, och andra berörda aktörer. Därtill ska erfarenheter från Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina genomgående uppmärksammas.

Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen ska senast den 2 februari 2027 lämna en gemensam redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Redovisningen ska innehålla förslag på hur Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen, enskilt och gemensamt, kan stödja ett fortsatt utvecklingsarbete inom området. Utvecklingsförslagen ska särskilt omfatta insatser som syftar till att säkerställa att arbetet för psykisk hälsa och suicidprevention på ett tydligare sätt än i dag kan integreras inom ramen för pågående arbete inom beredskapsområdet.

För uppdraget får Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen använda

1 500 000 kronor vardera som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri, anslagsposten 3 Till Kammarkollegiets disposition.

Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2026.

Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2027 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

I propositionen Totalförsvaret 2025–2030 (totalförvarspropositionen) gör regeringen bedömningen att arbetet med hälsa, vård och omsorg fortsatt är prioriterat för att säkerställa förmågan i de viktigaste samhällsfunktionerna inom det civila försvaret (prop. 2024/25:34). Av propositionen framgår att det finns behov av att säkerställa att även befolkningens behov av vård för psykisk ohälsa och psykisk sjukdom beaktas i hälso- och sjukvårdens förberedelser och planer för höjd beredskap och krig. Även vikten av prevention lyfts fram i propositionen.

Inriktningen i totalförvarspropositionen ligger i linje med den nationella strategi för arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention som regeringen beslutade i januari 2025 (skr. 2024/25:77). Utgångspunkten för strategin är en bred och tvärsektoriell ansats som ger en gemensam riktning för hela samhället i arbetet med att främja psykiskt välbefinnande, förebygga psykisk ohälsa och suicid och förbättra livsvillkoren för personer som lever med olika psykiatriska tillstånd.

Flera prioriterade insatser i strategin har specifikt bäring på arbetet för att skapa motståndskraft och upprätthålla en god psykisk hälsa i ett föränderligt samhälle, bl.a. vid kris och krig, och stärka beredskapen att omhänderta psykisk ohälsa inför, under eller som en konsekvens av sådana framtida händelser i samhället. Vidare betonas vikten av att utveckla arbetet med

existentiell hälsa, som är en viktig del av det psykiska välbefinnandet, och som stärker möjligheten att hantera och återhämta sig från kriser.

Med anledning av inriktningen i totalförsvarspropositionen och den nationella strategin inom området psykisk hälsa och suicidprevention behöver insatser för psykisk hälsa och suicidprevention, förutom under normala förhållanden, stärkas och utvecklas inför fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig.

Det handlar både om att utveckla arbetet med dessa frågor inom ramen för redan pågående arbete med beredskapsfrågor och att stärka detta arbete särskilt, t.ex. genom att skapa förutsättningar för att berörda aktörer på samtliga nivåer även sådana som inte omfattas av de nationella beredskapssektorerna, bidrar till det civila försvaret och verkar för en motståndskraftig befolkning med särskilt fokus på psykisk hälsa. Detta behov har inte minst aktualiserats genom Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina.

Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen ges mot den bakgrunden det här uppdraget.

Närmare om uppdraget

I uppdraget ingår att genomföra en behovsanalys och, baserat på resultaten av behovsanalysen, lämna förslag på hur arbetet för psykisk hälsa och suicidprevention kan utvecklas inför fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig.

Utöver att erfarenheter från Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina genomgående ska uppmärksammas, ska även arbetet inom Norden, EU och internationellt, inbegripet arbetet med Mental Health and Psycho-social Support, tas tillvara. Därutöver ska de erfarenheter och utvecklingsbehov som framgår av både tidigare och pågående relevanta uppdrag och utredningar inom området beaktas, däribland uppdraget att samordna, stödja och följa upp genomförandet av den nationella strategin inom området psykisk hälsa och suicidprevention (S2025/00016) samt uppdrag som berör krisberedskap och totalförsvar.

Förslag på fortsatta utvecklingsinsatser inom området ska vara ändamålsenliga och kostnadseffektiva, rymmas inom befintliga ekonomiska ramar inom det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

uppförda anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri och ta hänsyn till berörda myndigheters och andra aktörers samlade administrativa börda.

Vid genomförandet av uppdraget ska jämställdhetsperspektivet, särskilt det jämställdhetspolitiska delmålet om jämställd hälsa, barnrättsperspektivet och funktionshindersperspektivet beaktas.

På regeringens vägnar

Jakob Forssmed

Emilia Segerlind

Kopia till

Försvarsdepartementet/CF, EMF
Socialdepartementet/SAM, SL, SOF
Finansdepartementet/BA, K, SFÖ
Arbetsmarknadsdepartementet/JÄM
Förvaltningsavdelningen/EKA
riksdagens socialutskott
Sveriges Kommuner och Regioner